

Efesus Ripia Agaa

Efesus agaana re-re go-rupa: Gote-me oyae rayosi yaa-para ia yae page su-para ia yae page Yesu mada makiritaawa nipuna bina rolo-para ina ta. Goa pua nipuri yae rayona aalu pialia. (1.10) Onaa rayo page Yesu mada epe-rupa piri-nalao lo robaa kumapu sua Yesu mada kone rulaasimi onaanu nimu lo roba padane-para sua pirisimi. Yesuna pisa kogono madare Gote-me onaa rayo wala misa. Goa pua nimu Holi Spirit pa gisa. Go pisamere abade oyae ora gialua lo isa agaa makuainalo pisa. (1.14)

Laapopare Pol-me Kristen-nuri Krai raapu rabulua piralepape sa. Goa pua nimu kone padane sua Gote-na pianu ratalimina sa.

Go pepa madaare Pol-me saa agaa adaapu sa. Gore onaa rayo Yesu Krai raapu rabulu pirua ora ruru padane-rupa pimi lo mea waatalo pisa. Gote-na onaare yogane padane-rupa pima. Yesu Krai-re go to yoganena aalu-rupa pia (4.1-16).

Goa pua Yesu Krai-re go ada pigi-rupa aawobaaya (2.19-22). Gote-na onaare ada padane-rupa pimi sa. Yesuri go onana aani-rupa pia sa (5.22-32). Gote-me nipuna onaa madaa pulalo pea epea-nu waru adema sa.

Robonu gupa adamina:

Epe-rupa piralepape agaa (1.1-2)

Krai-na agaa mana epe (1.3-3.21)

Kagaa piruape kone wasupare Yesu madaa opea (4.1-6.20)

Epe-rupa piralepape agaa (6.21-24)

Gote-me Yesu madaare niaa epe onaa ma-aulaaya

¹ Ni Pol-re Gote-me nipuna epe kone ni gua ni Yesu Krai-na agaa mogeape aa mapiraasa. Neme go pepa tua nimi Gote-na onaa pimi-para repaato. Nimi Efesus su-para piri onaanumiri Yesu Krai madaa epe-rupa kone rula piralepa. ² Niaana Aapa Gote-para niaana Aa Mudu Yesu Krai lapon epe raba meape kone-para kuma pi kone nimina robaa-para ina.

Yesu madaa niaa yaa-para i yaenu gialia

³ Gore niaame niaana Aa Mudu Yesu Krai nipuna Aapa Gote-na bi minasaamina. Niaa Krai raapu piruaema rabu Gote-me yaa-para piri Holi Spirit-na epe oyae rayo niaa guaaya. ⁴ Abade Gote-me go su yaa laapo abi nawarisa rabu nipumi niaa raba mealua loa nipuna nogo naaki Krai raapu mapiraasa. Goa pisare nipuna ini agaa madaa niaame waea nasaapirua epe onaanu piraminalo pisa. ⁵ Abade nipumi niaa raana waru omoa kone sua Yesu Krai-mi niaa raba mina kone isa. Niaa nipu raapu piramona kone sua Krai su amaa mea rapaasa. ⁶ Gore Gote-me ora epe raba meape kone sua nipuna epe naaki pa mea rapasa-pulu niaame Gote nipuna bi minasaamina.

⁷ Gore Krai-me nipuna yaapi mea koyasa-pulu niaana waeanu raakepe rubaawa niaa epe-rupa

mapiraasa. Goa pua Gote-me niaa ora yaalo pirapena waru raba misa. ⁸ Nipumi niaa raba misa rabu epe kone niaana robaa-para rulaate-bea. Goa pua nipumi epe kone sua niaa go epe kone rayo gisa. ⁹ Go konere abade nipumi kudiri pi isa pare abia go kone niaa mea waata. ¹⁰ Gote-me abade go isa konena re-re go-rupa: Orope nipuna yapi di epenaloa nipumi su yaa lapo-para warini oyae rayo mea kiritalia. Goa puare Yesu nipuri ora mudu padane piralia.

¹¹ Gote-me oro yaalo pulalo palia yaere nipuna raaname pea-pulu ora aba ripia nipuna kone ratua niaa nipuna ruru-rupa Yesu raapu mapi-raasa. ¹² Gore niaare aba Yesu Krai madaa kone rulaema-pulu niaame Gote-na epe paana purina bi minasaamina.

¹³ Nimimi page aba gupa pisimi. Nimimi ora agaa aba pagoare Yesu Krai madaa kone rulasimi. Go Epe Agaa pagesimi-pulu oro yaalo kagaa pirape kone misimi. Goa pua Gote-me Holi Spirit gialua sa-rupa nipumi gua sana nimi nipuna onaa mapiraawa gialua ta yae ora gu mardia yalia. ¹⁴ Go Holi Spirit-ri niaana lo robaa-para rulaatebea-pulu Gote-me pogatu pirape agaa niaa nipuna onaa mada ora palia. Goa pua Gote-me niaa raba mua esepesa-daa nipuna bi minasaamina.

Pol-me Efesus onaa raba minalo beten laasa

¹⁵ Goa pua nimimi Aa Mudu Yesu madaa kone rulaeme remaa pagawa. Go page nimimi Gote-na ruru onaanu raapu epe raana omape kone aba imi remaa pagawa. ¹⁶ Nimimi goa peme-pulu oro yaalo neme Gote-para ora pi to. Neme

oro yaalo nimi madaa kone mapiraawa beten laayo. ¹⁷ Neme niaana Aa Mudu Yesu Krai epe Aapa Gote-para beten oro yaalo laawa aayo. Gore Gote-me nimi Holi Spirit ginalo beten laayo. Holi Spirit-miri Gote-na agaare nimina kone-para inalo beten laayo. Goa pua nimimi Gote-na kone waru mua kone mealimalo beten laayo. ¹⁸ Neme nimina robaa-para paa epenalo beten to. Goa pua nipumi nimi raba misa-ga nipu ado pirape konena re waru adalimina. Goa pua nipuna ora epe puri nimi gialia rabu adalimina. Go yaenuri nipuna onaa niaa ginalo agaa sadaa nimimi adalimalo beten to. ¹⁹ Gore niaame kone rulaema rabu oro yaalo nipumi puri guaaya-daa go kone adalimalo beten to. Go adaa puriri niaana robaa-para rulatabea. ²⁰ Go purimi page abade Krai matmat-para rogaasimi pare Gote-me nipu wala marekaasa. Nipu so yaa-para Gote-na popo ki-nane mea mapiraasa. ²¹ Abiare Krai-me so yaa-para pirua surube ensel-nu page ensel mudu aanu page remona asubaanu page go rayo madaare Yesu ora aa mudu padane piruaaya. Goa pua nipu abia go su yaa-para piri onaanu page wala orope warialiade su yaa laapona piralimi onaanu page nipumi adaa bi mua nimuna Aa Mudu padane piralia. ²² Yesu ora mudu ya-pulu Gote-me oyae rayo Krai-na aa rolo-para mea kirita isa. Goa pua Gote-me Krai ora kone rulae onaanuna Aa Mudu mapiraasa. ²³ Goa pea-ga Krai-na onaa rayore ora Krai-na yogane nona plane piramina. Krai-me oyae rayo rulatabea-pulu nipuna yoganerupa pimi.

2

Gote-me niaa aba ome onaare Yesu raapu kagaa mapiraaya

¹ Abade nimimiri Gote-na agaa gimoa pupitagi nisimi-pulu nimina wasupanu ora omesimi. ² Go raburi abade nimi go su amaa pirua wae onaanu raapu pirisimide. Goa pua nimimi wae enselnuna surube aanuna kone ratu pirisimi. Go wae remomere Gote-na agaa rasini onaanuna aaraa aawa surubesa. ³ Abade niaa rayore go wae onaanu raapu pirua niaana abana koneme waeanu rayo pa pu pirisima. Niaame go abana kone pa saapirua niaana tona raana ratu pirisima. Niaa rayo wae onaa-rupa pirisima-pulu Gote-na ratu yawape kone niaa madaa page isa.

⁴ Gupa pirisima pare Gote-me niaa madaa odo adaape omoa pedo pu raaname ora omesa. ⁵ Goa pua niaame nipuna agaa napagoa niaana wasupa ome onaa-rupa pirisima rabu Gote-me niaa ora odome waru omoa raba misa. Goa pisa-pulu nipumi niaare Krai raapu oro yaalo padane-para mapiraasa. ⁶ Goa pua nipumi niaa marekaawa Yesu Krai raapu mapiraasa. Goa pisa rabu niaame so yaa-para pia Krai raapu piruaema. ⁷ Nipumi goa pisare nipuna epe kone rayo oro yaalo orope pirape onaanumi adena kone sua pisa. Goa pua Gote-me niaa pedo pu raana ome Yesu Krai niaa raba minalo mea rapaasa. ⁸ Gote-me nimi epe raba meape kone gisa-pulu nimimi Krai madaa kone rulaawa oro yaalo kagaa piraama laama palima. Go konere niaame pula pisima-rupadaa dia pare Gote-me niaa pa ode

gisa. ⁹ Goa pua niaame yae meda mada napalima-pulu niaana bi naminasaamina. ¹⁰ Gote-me niaa warisa-pulu Yesu Krai raapu niaa onaa kagaa-rupa mapiraasa. Goa pua niaame nipuna epe kogono pamina. Abade Gote-me niaa go epe kogono paminalo nipumi go kogono aba managola sasa.

Krais-me ruru lapo padane ma-aulaaya

¹¹ Mo Juda ruru nimumi nimuna yogane kepeteme. Goa pua nimumi ruru rado onaanuri yogane nakepene aanu teme. Goa teme-pulu nimi kone waru sua nimina aba pisimide yae madaa kone niminaatepape. ¹² Go raburi nimi abade Krai raapu re-para napirisimide. Nimi ruru ora rado pirisimi-pulu Gote-na Israel onaanu raapu napirisimide. Gote-me pogatu pirape agaa nipuna Juda ruru lakesa-pulu nimi ruru radonumi go palua ne kogono waru na-adesimi. Goa pua nimi go su amaa pa piraama pisimi rabunimi Gote madaa kone narulaawa pirisimi. ¹³ Abadere nimi rarane pirisimi pare abia Krai-na yaapimi nimi makiritaaya rabu Yesu Krai nipu raapu re-para pimi. ¹⁴ Abadere Juda aanumi nimi ruru radonu raapu yada pisimi. Go yadamere nimuna rikiraana kepo-rupa aasa. Goa pisa pare Krai nipu omesa rabu go kepo lakepe rubaawa nipi lapo wala ruru padane-rupa mea kiritasa. ¹⁵ Goa pua Krai-me Juda aanuna rekena agaa rayo mea rubisa. Go rekena agaana pora-para agaa mana lapo rata mea rubisa. Nipumi goa pisa rabu Juda ruru radonu ora padane-para mea kiritawa wala kagaa ruru padane mapiraasa. Go kagaa ruru padane ora nipu

raapu ora epe-rupa mapiraasa. ¹⁶ Nipu repena polopea madaa omesa rabu go ruru lapo makibumaawa yogane padane-rupa mapiraasa. Go repena polopea madaare iaa ausimide kone rayo mea rubisa. ¹⁷ Krai ipisa rabu nipumi Gote-na epe-rupa pirape agaa mogeasa. Goa pisa rabu nipumi Gote adaalu-para pirisimi ruru rado page lakesa. Niaa Gote re-para pirisimade Juda aanu ruru page lagisa. ¹⁸ Niaa Juda aanu-para ruru rado onaanu-para Krai madaa kone padane sua niaana Aapa Gote piri-para mada palima. Niaa Holi Spirit padane muaema-pulu Krai-me Aapana pora niaa mea waatea.

¹⁹ Goa pea-pulu abiare nimi ruru rado onaanu page yada taepe onaa-rupa napima. Dia, abia nimiri Gote-na onaanu pirua ruru padane-rupa pimi. ²⁰ Goa pua nimimiri Gote-na adarupa pisa. Nipumi niaa aposel kogono aanu-para Gote-na agaa lakene aanu-para go aanuri ada daa-rupa awesa. Gote-me go ada pulalo pisa-are Yesu Krai-re ora niaana ada pigi-rupa mapiraasa. ²¹ Go adana puri rayore Yesu madaa makibumaawa puri mapalaasa. Goa pua nipumi Aa Mudu-na epe lotu adarupa wariaa ma-adaa yaaya. ²² Goa pea-ga Holi Spirit ada waria robaa-para pirua Gote page go ada-para pia. Goa pua nimi Krai raapu pirua nipumi nimi ora kone rulae onaa rayo makibumaawa nipuna adarupa pimi.

3

Pa onaanu Epe Agaa lakelape kogono paaya

¹ Goa pea-ga ni Pol-re neme nimi ruru rado piri onaanu raba mulalo ni Yesu Krai-na kogono madaa kalabus ada-para pi. ² Gote-me ni epe raba meape kone gua nimi raba meape kogono gisadere pagesimide kone salo. ³ Go konere Gote-me abade kudiri pu isade pare nipumi ni lagisa. Go madaare aba neme agaa rudusi pepa madaa tua nimi piri-parao taasude. ⁴ Nimimi go agaa dipialimiri neme Krai-na kudiri pi agaa makuaaliminalo tu o taasude. ⁵ Oro yaalo abade Gote-me go kudiri pi agaare epe-rupa penaame namea waasa. Goa pisa pare abia Gote-na Holi Spirit-miri nipuna epe aposel kogono aanu-para Gote-na agaa lakene aanu-para penaame lapaeme. ⁶ Go agaana kudiri remaare go-rupa: Epe agaamere nimi ruru rado onaanuri niaa Juda onnanu raapu meda-para pirua Gote-na epe raba meape kone meamina. Go nimi ruru rado onaanuri Juda aanu raapu yogane padane mak-ibumaawa ruru padane pimi. Goa puare Gote-me Yesu Krai madaa pogatu pirape agaa gisa-pulu nimi page epe-rupa mada pitimi. ⁷ Gote-me niri go epe agaana kogono raba mi aa mapiraasa. Nipumi ni go kogono panolo epe puri mapalaawa kone epe-raapu gisa. ⁸ Niri Gote-na ruruna aa ya-pulu rolo-para pawa pirisu. Go pirisu pare nipumi ni madaa epe kone sua onaa ruru rado meda nipuna Epe Agaa lakelanolo kogono gisa. Goa pea-daa neme Krai-na raana omape Epe Agaa lakelaluame pi. ⁹ Goa pua onaa rayo Gote-na kudiri pu pagaa i kone minalo mea waato. Gote-re nipu su yaa rayo wariaa nipumi onaana kone

rayore oro yaalo pa kudiri pu paga isa. ¹⁰ Gore abade nipumi page pagaa isa pare abiare nipuna ruru padanere go epe kudiri pi agaa penaame pageme. Go raburi so ensel-na mudunu-para so yaa-para piri remonu page Gote-na rado rado makuaae kone adenalo abia nipumi penaame mea waata. ¹¹ Goa pua Gote-me abade kone sua niaana Aa Mudu Yesu Kraismen mo kogono mea walapa pisa. ¹² Goa pea-daa abiare niaame nipu madaa kone rulaawa Yesu raapu piramina. Goa pea-ga niaame paalame naomamina. Gote-na ini agaana epe onaa-rupa rekamina. ¹³ Goa peapulu abia neme nimi-para agaa gupa lalo: Nimi madaa kedaa rua nimi raba mulalo pi. Goa pea-ga nimina robaa-para kedaa namealepape.

Efesus onaanu Yesu raaname omalepape

¹⁴ Gote-me goa pisa-pulu neme Aapana ini agaana rumu koba pua beten lo aayo. ¹⁵ Go Aapamere onaa rayo so yaa-para pimi page niaa go su amaa aema page nipuna epe bi niaa madaa masaaya. ¹⁶ Neme beten gupa to: Nipuna epe kone rayo gua nimina pu robaa-para Holi Spirit mapiraawa puri waru ginalo beten laayo. ¹⁷ Nimimi kone rulaeme-daa Kraismen nipu nimina pu robaa-para pirinalo beten to. Goa pua Gote-me nipuna raana omape kone ma-salia rabu nimi puri paboa aalimi. Gupa repena pitaa no su-para odobaawa puri mapalaaya-rupa nimi puri paboa rekalminalo beten laayo. ¹⁸ Goa pua nimi Gote-na ruru onaa rayo raapu pirua puri mealepape. Goa puare Yesuna odome ome konere ora adaa yaa-mama pua waru adaape palia-ga nimimi

adalimina. ¹⁹ Gore nimi Yesuna raana ome konere waru adalimina. Goa pea pare nipuna epe kone ora rulatabea-pulu rayo ora mada na-adalimi. Gupa mu piralimiri Gote-na epe kone i yae rayore nimi madaa ora waru rulatabena.

²⁰ Gore nipuna puri adaape niaame makuaawa adapere kone-para beten teme rabu nipuna purina agaa pa ogesi adema. Go purimiri niaana robaa-para kogono pea-pulu nipuna bi ora minasaamina. ²¹ Goa pea-pulu Gote-na ruru onaanu Yesu Krais-na bimi puri mapalaaya. Goa pua orope page abia page Gote-na bi minasaama pua oro yaalo minasaamina. Gore ora yaade.

4

Niaa Krais-na onaare Krais-na yogane-rupa pima

¹ Niri Aa Mudu-na kogono madaa ni kalabus ada-para piruaayo. Gore abade Gote-me nimi yaaloa epe pora kuraminalo mapiraasa. Nimi go kone mogea piraliminalo lagialo. ² Nimi rayo onaanuna rikiraana pawa pirua nimina bi naminasaatepape. Pa pawa aawae onaanurupa piralepape. Nimimi nimina ame baaninu epe raana pi kone sua nimu raba mealepape. ³ Holi Spirit-mi niaa rayo padane piraminalo kone guaaya. Goa pea-ga nimimi puri paloa go konere waru irulu saapiralepape. ⁴ Niaa rayo ora to yogane padane-rupa gea-pulu Holi Spirit padane muaema. Go-rupa page Gote-me niaa yae padane-rupa ginalo surubema. ⁵ Go page ora Aa Mudu padane-ma pia-pulu niaame nipu padane

kone rulaawa baptais padane meamina. ⁶ Go page Gote ora padane pirua nipu onaa rayona Aapa pia. Nipuri ora niaa rayona Aa Mudu pirua niaana rikiraana kogono pua onaa rayona robaa-para pia. ⁷ Krai-me niaa padane padane laatapu epe raana pi yaenu pa gisa. ⁸ Go pa giape yaere Gote-na buk madaa gupa tu ia:

Nipumi so yaa madaa pisa rabu kalabus piri onaanu mea pisa.

Nipumi pa kane yaenu onaanu rumaa kasa.

⁹ Go agaa so yaa madaa pisana re-re akepu ya?

Go agaare aba ripia nipu su rolo-nane* aba ipisa.

Goa pua so yaa madaa wala pisa. ¹⁰ Goa pea-

ga mo aa aba no su rolo-nane ipisa aare nipu

wala so yaa madaa-nane page wala pisa. Nipu

ora so yaa ru-nanena madaa-nane page pisa.

Goa pua nipumi su yaa rayo marulaatabasa.

¹¹ Go nipu padane-ma mere onaanu-para puri go-

rupa pa kasa: Nipumi onaa medalomare aposel

kogono aanu mapiraasa. Medalomare Gote-na

agaa lakene aa mapiraasa. Medalomare epe agaa

mogeape aanu mapiraasa. Onaa medalomare

kone rulae onaanuna surube aanu mapiraasa.

Medalomare tisa onaanu mapiraasa. ¹² Nipumi

go-rupa pua Gote-na onaa raba minalo puri gisa.

Goa pea-pulu niaame nipuna epe kogono palima-

daare Yesu Krai-na yogane ora waru adaa yalia.

¹³ Goa pua niaa rayome kone padane sua Gote-

na Simi palimina kone ia ratua pamina. Go rabu

* **4:9:** Pol-me goa sa: Krai ipuare wae su ru-para aba popa piuare wala oropere yaa madaa ora sone pisa. Goa sa pare makuaae aa medalomame Krai aba su amaa ipisa pare go-rupa ora sone wala pisa teme.

niala ora onaa piralima. Go rabu Krais-na puri page nipuna kone page niaana robaa-para ora waru marulaatabaina. ¹⁴ Go rabu page niala wala oge nogo naaki-rupa napiramina. Nogo naaki pima rabu pa po ripu agaa pagoa kone laapo sua pima. Makirae agaa-para yaa agaa ne aanu-para pa kone rulaema. Goa pua niala pupitagi noa pima. ¹⁵ Abiare niaame onaa raapu epe raana omape kone sua ora agaa padane lamina. Goa puare ora onaa pirua niaana Aa Mudu Krais-ri nipu padane raapu piramina. ¹⁶ Go aa mudumi niala nipuna yogane-rupa makibumaalia. Goa pua niala nipuna yoganeme raba mua niala rayo medaa-para pogatea. Goa puare yogane padane pirua onaa padane padane laatapumi epe raana omape kone sua yogane puri minalo kogono pamina.

Krais-na onaare pora kagaa madaa pamuamina

¹⁷ Goa pea-pulu neme nimi-para agaa meda Aa Mudu-na bimi madaa puri paloa lagialo: Nimi ribaane-para piri wae onaa-rupa wala napi-ralapape. Gore nimuna kone rayo ora o ta. ¹⁸ Nimuna konere ribaa ta. Goa pea-ga nimuna lo robaa roгаа imi-pulu epe kone nasua pimi-pulu Gote-na kagaa epe kone gimeme. ¹⁹ Nimu waea pua yala napoteme-pulu nimu ora wae-rupa pirua nimuna konere ora pugu pi yaenu papena rekea.

²⁰ Pare nimimi abade Yesu Krais madaa kone wae namisimi. ²¹ Nimimi Krais-na agaare aba pagesimi kone salo. Goa pua nimi Krais-na disaipel

onaa pimi-pulu ora agaa aba mogeasimi. ²² Goa pea-ga abana kone gimalepape. Go abana kone su pirisimi rabu nimi abana koneme nimi mea surubua roгаа isa. ²³ Abiare nimina kone-para lo robaanu kagaa rado epe mealepape. ²⁴ Goa pua nimi kagaa kone su piralepape. Gote-me go kone kagaare ora nipuna-ga niaa gisa. Go kagaa konere mua temana ora epe-rupa mada pago piramina.

²⁵ Goa pea-ga nimimi yaa agaa lape konere gimalepape. Nimimi ame baaninu-parare ora agaa ria tapape. Niaa rayore yogane padane-rupa pima-ga goa pipape. ²⁶ Nimimi ratu yawalimiri go konemere pupitagi manalia-ga gimalepape. Go ratu yawe konere naare pabola palia rabu ora gimalepape. ²⁷ Gore nimina kone-parare Satan odobatalo pia-ga waru surubalepape. ²⁸ Gore aa meda ne paake noayere go kone gimoa kogono pape. Goa pua nena kimiri nimu raba mua naraa onaa medaloma page raba mealepape. ²⁹ Nimina agaame waea meda natapape. Dia, nimiri epe raba meape agaa agu tapape. Gore aa medana robaa-para kedaa palia-daare go aa-na kone puri mapalaatalo epe agaa tapape. Goa pua nimina agaa pagalimide onaanu-para epe agaa laketa-pape. ³⁰ Nimimi Gote-na Holi Spirit-ri niaana robaa-para pia-ga kedaa nakatapape. Gote-me nimi nipuna ruru mapiraatalo nipuna Holi Spirit mea gisa. Gupa gisa-pulu orope yapi di epalia rabu niaa maesepeaawa waea ora napamina. ³¹ Nimimi nimina robaa-para ia wae konenu rayo mea rubalepape. Go ratu yawape kone-para pu

oyape kone-para wae-rupa rekape kone-para ero agaa-para wae agaa yala polape kone-para go rayo gimalepape. ³² Go wae kone rasua nimina ame baaninu-para epe kone sua pawa piralepape. Gore Kraisi-me nimi madaa omesa-pulu Gote-me nimina wae yaenu mea rubisa. Goa pea-ga nimimi ame baaninuna wae yaenu rakepeatepape.

5

Niaare epe paana piramina

¹ Nimi Gote-na epe nogo naaki piralimina nipuna agaa ratalepape. ² Nimimi pa onaa medaloma raana omoa pedo pu piralepape. Gore Yesumi page niaa madaa raaname omoa pedo pua su amaa ipua sana niaa madaa omesa. Yesumi goa pisare Gote-para miru irua epe rede pi kaa opoa mea kasa.

³ Gore nimi Gote-na ruru pimi-ga aa paake rumi kone-para wae yala polape kone-para epame omape kone page gimalepape. Gore wala nimina rikiraana go yaenuna pi page naopenaatapape. ⁴ Nimimi agaa waenu nalo rapa agaa ratu yawe nalo agaa waenu nalo wae ero ne agaenu natapape. Gonu napipape pare nimimi Gote-para ora pi tapape. ⁵ Nimimi waru pagalepa. Aa meda nipu paake onaa yone aa page yala polape kone i aa page epame omape kone i aa page go plane aanumiri Kraisi-para Gote laapona Surube Su mada napalimi. Go kone rayore ora pa remona bi minasaape kone yaade.

⁶ Nimimi waru adalepape. Aa medalomame nimi omeme pua go wae pora-para nimi lamua

palimi. Apo yae madaare Gote-na agaa rasua waea peme-pulu nipu ratu yawea. ⁷ Goa pea-ga nimimi nimu raapu padane-para napiralepape. ⁸ Abade nimi su ribaane-para pirisimide pare abia Aa Mudumi nimiri epe paa pi-para mea mapiraaya. Goa pea-ga nimiri paa pi onaa-rupa pora pamualepape. ⁹ Go epe paa-para piru-aema rabu epe kone marekaawa epe redepo ne kone rayo-para ora agaa rayome puri mapalaaya. ¹⁰ Nimiri Aa Mudu-na raaname mealimina kone ia yae mealimina. ¹¹ Nimi abana kone pa saapimi aanu raapu napiralepape. Go onaare pa ribaane-para piritalo waea peme. Nimimi gupa napipape. Onaa rayo raana omoa goa pemere epe paa mea waatapape. ¹² Nimuna kudiri pi yaenu pa agaame lapere ni yala pea. ¹³ Gore nimimi apo waea peme onaanu epe paa-para penaame mea salimiri go kone waena re mada adalimi. Goa pua onaa medaloma epe paa-para mea mapiraalia. ¹⁴ Go madaare Gote-na agaame gupa ta:

U patea aare aipapulu rekape.

Ne tapa-para wala gimoa rekaina.

Go rabu Kraisa-na epe paa ne madaa epenaloo marekaaina.

¹⁵ Goa pea-ga nimimi pora pamu pimi-rupa waru adalepape. Nimi kone nai aa-rupa napiralepape pare kone makuaae aa-rupa piralipape.

¹⁶ Abiare niaa go pima raburi ora wae yapina pima. Goa pea-pulu epe kogono asapu pamina.

¹⁷ Goa pua nimi maeyae onaa-rupa napiralepape pare Aa Mudu-na kone mu piralepape.

¹⁸ Nimimi ipa bia nanalepape. Dia, go ipa-mere nimi maeyawa maoyaalia. Goa palia-ga nimina

robaa-para Gote-na Holi Spirit mua rulatabena tapape. ¹⁹ Nimimi ame baaninu raapu epe buk yaasa lo epe mat yaasa lo epe lotu yaasa page lo puri ginalo piralepape. Nimina robaa-para epe kone rulatabalia rabu Aa Mudu-para page epe agaa-para epe yaasa madaa loa pipape. ²⁰ Oro yaalo nimimi Aapa Gote-para oyaenu rayo madaa ora pi tapape. Goa puare niaana Aa Mudu Yesu Krais-na bi loa mealepape.

Repaayana agaa

²¹ Nimimi Krais-na bi minasaawa nimina ame baaninu raapu epe kone su pawa piralepape.

²² Nimi onanumiri nimina aaninuna agaa pago piralepape. Goa palimi rabu Aa Mudu-na agaa pago piralimi. ²³ Gore aame ona surubea-rupa go-rupa madaa Krais-me Gote-na ruru surubea. Gote-na rururi Krais-na to yogane pima. Nipumi niaa kabisa-pulu nipuna onaa pima. ²⁴ Gore Gote-na rurumi Krais-na kone rolo-para pimirupa nimi onanu page nimina aaninuna epe agaa rolo-para piralepape.

²⁵ Nimi aanumi page nimina ore madaa raaname omoa pedo pu piralepape. Krais-me Gote-na ruru madaa raaname omoa pedo pua omesa-pulu go-rupa pipape. ²⁶ Krais-me mo ruru Gote katalo pisa-pulu goa palia. Go ruru kasa rabu abare ipa-para epe agaa raapu radepea kasa. ²⁷ Nipumi mo ruru ora nipuna ini agaana epe-rupa aina kone isa. Goa pua nipuna ruru ora pupitagi nano waea napu piramina. Nipuna konere niaa nipuna ruru mapiraatalo pisa-pulu niaa ora epe-rupa piramina. Niaa

wae yae meda naina kone isa. ²⁸ Goa pea-ga nimi aanumi nimina yogane madaa pedo pu piralemede-rupare nimina orenu madaa pedo pipape. ²⁹⁻³⁰ Aa medame nipuna yogane ronome naomea. Dia, pare nipumi eta kaloa waru surubea. Niaare Krai-na yogane-rupa pima-ga nipuna ruru surubea-rupa surubamina. ³¹ Gote-na agaa i buk-mi gupa ta: Ona nena agi aaraa lapo gimoa aani raapu ora padane-rupa piralipina. Go page aa nipuna agi aaraa gimoa ona raapu pandane-rupa pirina. ³² Go agaare ora agaa adaapu ia-ga pagalepa. Go agaare Krai-para nipuna onaa-para epe-rupa piraminalo lagiala kone salo. ³³ Goa pea pare go agaare nimimi page pagalimina. Aa rayome nimuna bipa nimu raaname omoa pedo pu piraemedede-rupare ore madaa go kone padane-rupa salepape. Ona rayome page nimina aa nina agaa pagalepape.

6

Nogo naaki agi aaraa rayona agaa

¹ Nimi nogo naakinumiri nimina ama aapana agaa waru pagalepape. Goa palimi-daare ora epe agaa mana waru mealimi. ² Gore Gote-na agaa i buk madaa gupa ia: Nena ama aapa lona agaa waru pagalepape. Go agaa mana madaare Gote-me ora pogatu pirape agaa epe-rupa gupa sa: ³ Nimimi goa palimiri epe-rupa pirua go su amaa adaalupu mada piralimi sa.

⁴ Nimi agi aaraanu nimiri nimina nogo naakina kone namao yaawa ratu naayawena tapape. Dia, nimimi nimu waru Aa Mudu-na bimi suruboa

Gote-na agaa waru lakeloa nimu waru mapi-raatepape.

Kogono naaki-para surubea aa lapona agaa

⁵ Nimi pa kogono madaa adini naakinuri nimina kogonona aaraa madaa paalame omoa nipuna agaa pagalepape. Goa puare makirae kone nasua nimimi Krai-na kogono peme-rupa pipape. ⁶ Gore nimumi ne ora epe naaki kone inalo nimuna ini agaa madaa pa kogono agu napi-pape. Dia, pare nimi Krai-na kogonome adini naaki-rupa pirua Gote-na kone nimina robaa-para mea sua kogono pipape. ⁷ Gore nimimi kone waru epe-rupa sua kogono pipape. Nimi goa palimiri pa onaanuna kogono paema kone nasalepape. Dia, pare ora Aa Mudu-na kogono-rupa pipape. ⁸ Gore nimimi go agaa waru pagalepa. Aa medame kogono epe-rupa palia raburi gore Aa Mudumi epe yoto katea. Gore nipu kogono adini aa yalia page kogono esepene aa yalia page yoto katea.

⁹ Nimi kogono surube aanumiri nimu kogono aanu-para page epeaanu agu pipape. Paala masaape kone page gimalepape. Pagalepa. Nimi kogono surube aanu page kogono madaa adini aanu page gore ora yaa-para pia Adaa Aa padane pirua onaa rayo kone padane samonalo pea.

Kone rulae onaare yada pape onaanu-rupa piralepa

¹⁰ Gore neme go agaare gupa lo kiritalua: Nimimi Aa Mudu raapu pirua puri paloa kone rulaawa nimina robaa-para nipuna epe puri mealepape. ¹¹ Gote-me nimi soldia-na yada pape

yaenu guaaya-ga mea salepape. Goa palimiri epe-rupa oro yaalo pirua Satan-na makirae kone page mada gimalimi. ¹² Gore niaame onaanu raapu yada napema pare so yaa-para piri wae remonuna puri raapu yada pema. Niaame go wae ribaa surube puri pane remonu raapu yada pema. Go page niaame wae ensel mudunu surube ensel-nu raapu yada pema. ¹³ Goa pea-ga nimimi Gote-na yada pape oyaenu mea salepape. Goa palimiri wae yapi di raburi iaame nimi tulalo palimi rabu puri paloa mada rekalmi. Goa pua nimimi Satan raapu yada paa-mama pua yada pu kirituare nimina su-para puri paboa piralimi.

¹⁴ Gore nimiri go-rupa puri waru paloa piritalore gupa pipape: Epe agaare puri pane aako lete-rupa yamalepape. Epe redepo ne konere kapa yome warini yae-rupame nimina aako madaa maraatepape. ¹⁵ Gore nimi managola palae piruare Gote-na Epe Agaame epe-rupa pirape madaa laketapape. Nimimi go konere aariti-rupa maraatepape. ¹⁶ Gore nimimi oro yaalo nimina puri pane kone rulaere gore nimina ralubi-rupa mea madialepape. Go ralubi madaare Satan-me etaane repena sulaa ralade nona plane pialia rabu madaa agalu palia. ¹⁷ Nimi oro yaalo kagaa piraama laama pope konere nimina kapa yome warini raguna-rupa adipape. Nimi Holi Spirit-na rai kutu gina loare gore Gote-na epe agaa-rupa ripinaalepape. ¹⁸ Nimimi oro yaalo Gote-me raba minalo beten tapape. Holi Spirit-mi kone gialide-rupare nimimi beten rado rado madaa teme. Goa pea-ga waru ado pirua beten nagimalepape. Goa

puare oro yaalo nimimi Gote-na onaa medaloma raba minalo beten tapape. ¹⁹ Gore nimimi ni raba minalore beten gupa laketapape: Neme agaa laketoa rabu Gote-me paala ome kone mea rubinalo beten tapape. Go raburi neme epe agaa madaare ruru rado-para Gote-na kudiri pi kone mada laketoa. ²⁰ Niri go epe agaa lakene aana kogono pawa. Go madaare ni kalabus ada-para pate. Gore epe agaa laketoa rabu neme puri waru paloa Gote-na agaa lakelanolo Gote yaaloa beten tapape.

Agaa medaloma

²¹ Gore neme pisude kogono rayo-para nina piruaayo-rupa Tikikus-mi nimi lagialia. Tikikus-ri ora niaana epe raba mi aa pirua kone padane sua Aa Mudu-na kogono waru pea. ²² Niaame ake pisima go remaa pagaliminalo neme Tikikus mea rapaato. Go remaa pagalimi agaamere nimina pu robaa puri mapalaalia. ²³ Niaana Aapa Gote-para Aa Mudu Yesu Krai laapome ame baaninu nimi rayo-para kuma pi kone-para raana omape kone-para kone rulape kone raapu waru mealimina. ²⁴ Goa puare onaa rayore nimimi niaana Aa Mudu Yesu Krai madaa oro yaalo raana omape kone sua pedo pu kone salimiri gore Gote-na epe raba meape kone mealimina.

Go mada. Ni Pol yaade.

**Gotena Epe Agaa
Portions of Genesis, Ruth, Proverbs, Ecclesiastes, and
The New Testament in the West Kewa Language of
Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples West Kewa long
Niugini**

copyright © 2003 The Bible Society of Papua New Guinea in cooperation
with Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: West Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

First edition © 1973 The Bible Society in Australia

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

faa531d0-f958-545a-ad6f-3ea7c18ff313